

Årsrapport 2012 – Komité for kjønnsbalanse i forskning (Kif III)

1 Kif-komiteén – kjønnsbalanse i forskning

Komité for integreringstiltak – kvinner i forskning ble først opprettet av det daværende Utdannings- og forskningsdepartementet 26. januar 2004 for å bidra til integrering av likestilling i universitets- og høyskolesektoren. Komiteén ble opprettet for en treårsperiode, og leverte sin sluttrapport i 2007.

På grunn av de gode erfaringene med Komité for integreringstiltak – kvinner i forskning, og etter anbefaling fra den første Kif-komiteén, besluttet Kunnskapsdepartementet i 2007 å videreføre ordningen. En ny komité ble oppnevnt for å virke i en treårsperiode fra og med 1. april 2007 til 1. april 2010. Mandatet til komité nr 2 ble utvidet til også å omfatte forskningsinstitutter. Komiteén avleverte sin sluttrapport i april 2010.

Tidlig i 2010 kontaktet Kunnskapsdepartementet Forskningsinstituttene Fellesarena, Norges forskningsråd og Universitets- og høyskolerådet for innspill til mandat for neste komité. Med bakgrunn i denne høringsrunden ble den nye komitéen gitt navnet Komité for kjønnsbalanse i forskning. Det ble også innført vararepresentanter. I tillegg fikk instituttsektoren utvidet sin representasjon til to komitémedlemmer. Ny komité ble oppnevnt 31. mars 2010 og har funksjonstid fram til 31. desember 2013.

Sekretariatet for komiteen er lagt til Universitets- og høyskolerådet. Det er komiteen godt fornøyd med.

2 Bakgrunn for Kif-komiteéns arbeid

Det er en markant ubalanse mellom kvinner og menn i norsk forskning. Det største problemet er at kvinner er underrepresentert på høyere stillingsnivåer i så å si alle fag. I tillegg er det en utfordring at menn er underrepresentert på lavere stillingsnivå i enkelte fagmiljøer.

Kjønnsbalanse i forskning er et mål som innebærer mer enn like rettigheter for kvinner og menn. For å oppnå kjønnsbalanse må ledelsen både opprette målrettede tiltak og arbeide for strukturelle endringer. Komiteén har utviklet en egen argumentasjon for sitt arbeid:

<http://kifinfo.no/c44312/artikkel/vis.html?tid=44313>.

3 Kif-komiteéns medlemmer og sekretariat i 2012

Medlemmer:

Professor Gerd Bjørhovde, Universitetet i Tromsø (leder)

Professor Eivind Engebretsen, Høgskolen i Oslo og Akershus/Universitetet i Oslo

Student Karen O. Golmen(første halvår)/Julie Ness(siste halvår), Norsk studentorganisasjon

Konserndirektør Ernst H. Kristiansen, SINTEF

Professor Kjell Bratbergsengen, NTNU

Forskningsleder Elisabeth Ljunggren, Nordlandsforskning

Divisjonsdirektør Jesper Simonsen, Norges forskningsråd

Professor Eva Skærbæk, Høgskolen i Østfold

Varamedlemmer:

Student Ørjan Arntzen, Norsk studentorganisasjon
Spesialrådgiver Signe Bang, Norges forskningsråd
Adm. direktør Lars Holden, Norsk Regnesentral
Førsteamanuensis Lise Langåker, Høgskolen Stord/Haugesund

Observatører:

Direktør Maria Grønroos, KILDEN
Seniorrådgiver Unni Nikolaysen, Kunnskapsdepartementet

Sekretariat:

Seniorrådgiver Linda M. Rustad, Universitets- og høskolerådet
Kontorsjef Nina Widding, Universitets- og høskolerådet

4 Møtevirksomhet

4.1 Komitémøter

I 2012 har komiteén hatt fem komitémøter og behandlet i alt 53 saker.

På det første møtet, 31.januar, diskuterte komiteen eget innspill til forskningsmeldingen som er varslet våren 2013, og fortsatte arbeidet med oppfølging av kartleggingen om Kif-komiteen etter 2013. Komiteen vedtok høringsvar til KDs innspill til Horizon 2020, og bevilget 100.000 kr til aktiviteter i forbindelse med det norske formannskapet i Nordisk ministerråd.

I sitt andre møte 1. - 2. mars godkjente komiteen årsrapport og regnskap for 2011. Komiteen diskuterte høringsvar til NOU 2011:18 *Struktur for likestilling* og tok, etter henvendelse fra studentlederen i Norsk sykepleierforbund, stilling til spørsmål om kjønnskvoltering av studenter. Det ble også vedtatt å støtte European platform of women scientists (EPWS) med 500 Euro (associate member).

Det tredje komitémøtet, 2.-4. mai, ble avholdt i Tromsø hvor det var avtalt en rekke møter. Komiteen diskuterte en henvendelse fra likestillingsutvalget ved Høgskolen Stord/Haugesund om frafall i studiene, og behandlet en søknad om støtte til et pilotprosjekt om inkludering av kjønnspektiver i utvalgte profesjonsstudier ved tre høskoler. Dessverre er komiteens ressurser begrenset, og det er derfor ikke mulig å ta tak i alle saker og søknader som kommer inn. På møte ble det vedtatt at sekretariatet gis anledning til å delta i prosessen med å utvikle et nettverk/en gruppe innenfor rammen av et ERA-net.

På komitémøtet 28.-31. august fikk komiteen forelagt regnskap per 1. juli 2012, og fikk bekreftet at med mindre departementet foretar en prisjustering av budsjettet, med virkning fra 2013, begrenses komiteens handlingsrom. Rapporten *Styrk satsningen. Videreføring av Kif-komiteens arbeid etter 2013* ble presentert på møte. Det ble vedtatt å starte planleggingen av et kurs for likestillingsarbeidere høsten 2013 som et supplement til de årlige nettverkskonferansene.

Ressursbanken har satt seksuell trakassering på dagsorden gjennom en artikkelserie våren 2012. Komiteen vedtok å arrangere et seminar om dette temaet i løpet av 2013.

Årets siste komitémøte ble avholdt 1.-2 november og komitéleder informerte om hvordan komiteen lyktes med å forhindre kuttforslaget i statsbudsjettet på 300 000 kroner. En reduksjon av budsjetttrammen ville hatt store konsekvenser for komiteens mulighet til å oppfylle føringene i mandatet. Linda M. Rustad orienterte om at hun skal hospitere i Norad i 2013, og arbeidet med å finne en erstatter er påbegynt. Komiteen ønsket å sikre god kontakt mellom komiteen og Norges forskningsråds videre arbeid med Balansesatsningen, og vedtok å sende et brev til Norges forskningsråd med forslag om at komiteen blir representert i programstyre og at sekretariatet oppnevnes som observatør.

4.2 Institusjonsbesøk og møter med andre aktuelle aktører

Komiteen har videreført ordningen med å kombinere egne møter med besøk til ulike institusjoner. Kontakten med sektoren, uh-institusjonene og forskningsinstituttene er en viktig del av komiteens arbeid. I tillegg er det andre aktører og arrangementer som har vært viktig.

27. januar: deltok Linda M. Rustad i en paneldebatt på seminaret *Quo vadis, Nordisk forskningssamarbeid om kjønn og likestilling?*

31. januar: Komiteen hadde møte med direktørgruppen i Norges Forskningsråd.

1. mars: Komiteen møtte representanter fra UHRs ulike lederopplæringsprogram.

27. mars: Linda M. Rustad hadde et innlegg om kvinner i academia som del av seminarrekken *Upop* i regi av Studentersamfunnet i Bergen.

12. april: Linda M. Rustad holdt en innledning på en samling ved UiT for ledelsen ved fakultetene i forbindelse med arbeidet med fakultetsvise handlingsplaner for likestilling.

19. april: Linda M. Rustad hadde et innlegg hos Norad om *Gendermainstreaming i praksis— hva må til?*

2. mai: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Norut.

3. mai: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Norsk Polarinstitut.

4. mai: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Universitet i Tromsø.

12. juni: Komiteen hadde møtte med statsråd Kristin Halvorsen.

23. august: Planleggingsmøte med Linda M. Rustad og arrangørene for nettverkskonferansen 2013.

28. august: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Universitetet i Bergen.

29. – 31. august: *7th European Conference on Gender Equality in Higher Education* ble arrangerer i Bergen og flere av komiteens medlemmer deltok på konferansen. Gerd Bjørhovde og Linda M. Rustad var ansvarlige for session *More autonomy – less equality* i workshopen med tittelen *Autonomy reforms in Higher Education Institutions and Gender Equality*.

19. september: Linda M. Rustad deltok på et møte i Brussel om ERA-net søknaden.
25. september: Linda M. Rustad holdt et innlegg om betydningen av kjønnsbalansert utdanning på Forskningsdagene til Høgskolen i Vestfold.
1. november: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Høgskolen i Narvik.
2. november: Komiteen hadde møte med ledelsen ved Høgskolen i Harstad.
- 14.-15. november: Gerd Bjørhovde holdt et foredrag ved *Nationell jämställdhetskonferens för universitet och högskolor: Jämställdhet i en autonom högskola*.
23. november: Seminaret *Gender Balance in Research in the Nordic Countries* ble avholdt i Oslo i forbindelse med at Norge hadde formannskapet i Nordisk ministerråd i 2012. Kifs sekretariat deltok i forberedelsene til dette ekspertseminaret.
27. november: Linda M. Rustad innledet på et seminar i tilknytning til oppstart av et nettverk for kvinnelige teknologer fra UiS, UiA og HSH.
20. – 30. november: Linda M. Rustad deltok på *European Gender Summit 2012: Quality Research and Innovation through Equality* i Brussel.
13. desember: Møte i arbeidsgruppen for Likestillingsprisen 2012.

5 Aktiviteter

5.1 Ressursbank for likestilling i forskning

I 2012 hadde kifinfo.no totalt 78 242 besøk på sidene. Det er en økning fra 2011. Det var også en økning i antall nedlastninger i 2012, totalt var det 376 689 nedlastninger. Ved utsending av det siste nyhetsbrevet i 2012 var det 714 abonnenter. I tillegg til enkeltabonnentene kommer utsending til institusjoner der nyhetsbrevet spres internt

5.2 Kunnskapsdepartementets likestillingspris 2012

Komiteen utlyste og innstilte til Kunnskapsdepartementets likestillingspris 2012 for sjette år på rad. Det var i alt tre kvalifiserte søkere, og av dem var det Universitetet for miljø- og biovitenskap som utmerket seg og ble tildelt prisen på to millioner kroner.

Komiteen har ved flere anledninger diskutert antall søkere til prisen, men har konkludert med at prisen i seg selv er et viktig virkemiddel som har større betydning enn det antall søkere tilsier. Institusjonene er godt kjent med prisen og jobber over lang tid mot å bli gode nok til å søke. Det er helt sentralt å opprettholde nivået på søknadene, og dersom det ikke skulle komme gode nok søknader ett år vil prisen ikke bli delt ut det året.

5.3 Nettverkskonferanse for likestillingsarbeidere i sektoren

9.- 10. februar ble Nettverkskonferansen 2012 arrangert i Stavanger i regi av UiS, HSH og IRIS. Det var omlag 70 påmeldte fra rundt 22 forskjellige institusjoner.

5.4 Rapporten *Styrk satsningen. Videreføring av Kif-komiteens arbeid etter 2013*

Rapporten er utarbeidet for å gi Kunnskapsdepartementet et grunnlag for å bestemme hva som skal skje etter at den nåværende komiteens periode går ut. *Styrk satsingen* viser både innspill fra forskningssektoren og Kif-komiteens forslag til satsingsområder framover.

Oppsummeringen av innspillene og komiteens vurdering av disse, ledet fram til forslag til framtidige innsatsområder for etterfølgere av sittende Kif-komite. I rapporten gis også forslag til hvordan arbeidet bør organiseres og budsjetteres.

5.5 Studien om kjønnsbalanse og læringsmiljø

Hvilken betydning har graden av kjønnsbalanse blant studenter for opplevd læringsutbytte/utdanningskvalitet? Samarbeidsprosjektet mellom Kif og NSO skal forsøke å svare på dette. Professor Øystein Gullvåg Holter og stipendiat Cecilie Thun (begge fra UiO) utfører studien som skal ferdigstilles første halvår av 2013.

5.6 Rapporten *Norden – et steg nærmere kjønnsbalanse i forskning? Fellesnordiske strategier og tiltak for å bedre kjønnsbalansen blant forskere i akademia.*

Norge har hatt formannskapet i Nordisk ministerråd i 2012, og har som del av formannskapsåret tatt initiativ til å rette oppmerksomheten mot hva som kan fremme likestilling i forskning i Norden. Solveig Bergman har med bistand fra Linda M. Rustad i Kif-komiteen utarbeidet rapporten *Norden – et steg nærmere kjønnsbalanse i forskning? Fellesnordiske strategier og tiltak for å bedre kjønnsbalansen blant forskere i akademia* som utgis på engelsk i TemaNord-serien (Nordisk ministerråd) i begynnelsen av 2013. Den norske utgaven vil være å finne i nettversjon på blant annet www.kifinfo.no.

5.7 Blogg – Ressursbanken

I august 2012 startet Ressursbanken opp en blogg for å øke synligheten av komiteens og andres arbeid med kjønnsbalanse i forskning.

5.8 Norges forskningsråds Balansesatsning

Eivind Engebretsen har vært med i referansegruppen for Norges forskningsråds Balansesatsning og er med i programstyret for BALANSE programmet.

5.9 Kurs i likestillingsarbeid for forskningssektoren

Komiteen vedtok å arrangere en ukes intensivkurs for de som jobber med likestilling ved universiteter, høyskoler, forskningsinstitutter og andre institusjoner i Norge. Kurset gjennomføres over en uke på Lesbos høsten 2013. Målet med kurset er å øke kunnskapen om kjønnsbalanse i forskning og styrke det daglige likestillingsarbeidet. Kif-komiteen sponser hver deltaker med 3 000 kroner. Dette gjør at deltakeravgiften kun blir 6 500 kroner per person.

6 Oppsummering og egenvurdering

Komiteens budsjett har vært det samme i ti år. I de ti årene komiteen har fungert har forventningene til komiteen økt. Dette gir seg utslag i økt etterspørsel om deltakelse på seminarer, foredrag, institusjonsbesøk, samt tettere kontakt med komiteen og dens sekretariat, behov for veiledning og ledelsesopplæring. Det er en stor tillit til at komiteen skal reise relevante, kunnskapsbaserte anbefalinger på stadig nye områder i det forskningspolitiske landskapet. Til det trengs det ressurser som kan benyttes til å initiere utredninger, statistikk og dokumentasjon som kan ligge til grunn for anbefalingene komiteen gir, samt tette kunnskapshull som kommer til syne på feltet. Videre er det et ønske om at dagens aktiviteter som Kif finansierer, som for eksempel Ressursbanken og nettverkskonferanser, skal fortsette.

Komiteen er fornøyd med hva den har fått utrettet, men vil likevel rette en sterk anmodning til departementet om at skal komiteens arbeid opprettholde dagens nivå er det en forutsetning at budsjettet prisjusteres/økes. En økt bevilgning utover en prisjustering vil gi mulighet til å utvide sekretariatsfunksjonen, utredningskapasitet og mulighet til å initiere ytterligere tiltak. Med andre ord legger budsjettet føringer for arbeidet videre.

Det har vært få søkere til Likestillingsprisen de siste årene. Komiteen mener at prisen har verdi langt ut over det som avspeiles i antall søkere ved at den er et mål å arbeide mot. Den har alltid gått til kvalifiserte søkere og komiteen mener at prisen bør opprettholdes.

I rapporten *Styrk satsningen Videreføring av Kif-komiteens arbeid etter 2013* fikk Norges forskningsråd og alle universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i Norge muligheten til å vurdere komiteens arbeid og betydning for sektoren. Institusjonsbesøkene er ett av de tiltakene som trekkes fram som spesielt viktig. Besøkene har en slags tilsynsfunksjon, særlig fordi komiteen møter ledelsen ved institusjonene. For komiteen er det viktig at de er med på å bevisstgjøre institusjonene og bidra til at de setter klare mål for videre arbeid med kjønnsbalanse. Dette er i tråd med komiteens mandat og går direkte inn i komiteens formål. I møtene utveksles dessuten felles erfaringer som slik sett gir institusjonsbesøkene dobbelt verdi, og begge parter sitter igjen med ny innsikt.

7 Lenker til sentrale dokumenter

Innspill til forskningsmeldingen 2013

<http://kifinfo.no/binfil/download.php?did=8329>

Høringssvar til KDs innspill til Horizon 2020

<http://kifinfo.no/binfil/download.php?did=8168>

Høringssvar til NOU 2011:18 Struktur for likestilling

<http://kifinfo.no/binfil/download.php?did=8313>

Uttalelse om tilleggspoeng for det underrepresenterte kjønn

<http://kifinfo.no/binfil/download.php?did=8363>

Rapporten *Styrk satsningen. Videreføring av Kif-komiteens arbeid etter 2013*

<http://kifinfo.no/binfil/download.php?did=8743>

8 Regnskap for 2012

	Budsjett 2012	Regnskap 2012
SEKRETARIAT		
Lønn inkl sosiale kostn seniorrådgiver 100 %	704 316,00	730 647,96
Driftskostnader:	425 000,00	425 000,00
Diverse:	100 000,00	132 742,69
Sekretariat totalt:	1 229 316,00	1 288 390,65
DRIFT AV KOMITÉEN:		
Honorar:	350 000,00	358 797,95
Reiseutgifter med mer:	360 000,00	220 586,03
Drift av komitéen totalt:	710 000,00	579 383,98
TILTAK:		
Ressursbanken 2012:	1 075 000,00	1 075 000,00
Det norske formannskapsåret:	170 000,00	170 000,00
Seminar UiO Vitenskapsåret: ¹	50 000,00	25 599,77
Kif etter 2013:	300 000,00	300 000,00
7th European Conference on Gender Equality - Bergen 2012:	70 000,00	70 000,00
Europeisk portal for likestilling i forskning (KILDEN):	35 000,00	35 000,00
Intensivkurs i likestillingsarbeid:	237 000,00	237 000,00
Utgifter totalt:	3 826 316,00	3 754 774,63

	Budsjett 2012	Regnskap 2012
MIDLER TIL RÅDIGHET:		
Ubrukte midler overført fra 2011:	761 610,88	761 611,20
Seminar UiO Vitenskapsåret: ¹		25 599,77
Konferansen Framtidsdrømmer (restmidler): ²	0,00	63 559,35
Overføring fra Kunnskapsdepartementet:	1 500 000,00	1 500 000,00
Overføring fra Norges forskningsråd:	1 500 000,00	1 500 000,00
Midler til rådighet totalt:	3 761 610,88	3 850 770,32
Udisponerte midler:	-64 705,12	95 995,69

1. Seminaret 30.11.11. i samarbeid med Universitetet i Oslo i forbindelse med Vitenskapsåret ble adskillig billigere enn antatt. De gjenstående midlene ble tilbakeført komitéen i 2012.
2. Konferansen Fremtidsdrømmer i september 2011 ble rimeligere enn antatt. De gjenstående midlene ble tilbakeført komitéen i 2012.